School and Health 21, 3/2008, *Sociální a zdravotní aspekty výchovy ke zdraví*

DRAMATICKÁ VÝCHOVA VE VZDĚLÁVACÍM PROJEKTU O EPILEPSII

Tomáš DOLEŽAL

Souhrn: *Příspěvek popisuje výzkumný vzdělávací projekt zaměřený na osvětu týkající se nemoci epilepsie. Osvěta byla realizována se 1122 žáky ze 3. až 5. tříd ZŠ z celé ČR formou lekce dramatické výchovy, projekce animovaného filmu a výkladu. Účinnost metod byla porovnávána dotazníkovým šetřením.*

Klíčová slova: *epilepsie, osvěta, dramatická výchova, výklad, film, dotazníkové šetření*

Východiska a cíle projektu:

Východiskem celého projektu byl vzdělávací program České ligy proti epilepsii a EPISTOPU (komplexní projekt zaměřený na podporu nemocných s epilepsií v ČR), jehož cílem bylo rozvoj stávajících a získání nových vědomostí o epilepsii u žáků prvního stupně základních škol a jejich učitelů. **Dalším cílem bylo také využití** dramatické výchovy jako formy osvěty a její srovnání s jinými metodami (výklad, film).

Realizátoři výzkumu:

doc. Jaroslav Provazník - katedra tvořivé dramatiky DAMU Praha
doc. MUDr.Vladimír Komárek, CSc. - Dětská neurologická klinika FN Motol Praha
Česká liga proti epilepsii a její pracovní skupina EPISTOP
Realizátory jednotlivých forem osvěty byli učitelé a další pedagogičtí pracovníci ze základních škol a dalším školských institucí z celé ČR

Výzkum probíhal od ledna do června 2003.

Výzkumný postup:

Na vybraných školách byli žáci adekvátním způsobem seznámeni s problematikou epilepsie:

- první skupina učitelů využila projekce předem připraveného animovaného filmu;

- druhá skupina využila výklad – slovní sdělení podstatných informací o tomto onemocnění;
- třetí skupina pedagogů připravila pro děti lekci dramatické výchovy, kde bylo využito jako hlavního edukačního prostředku hry v roli a v situaci.

Stav vědomostí byl zjišťován dotazníkovým šetřením jednak před a těšně po zhlédnutí filmu, po výkladu a zrealizované lekci, jednak po uplynutí půl roku, poté došlo ke komparaci výsledků.

Otázky v dotazníku:

- Jak poznáš, že má někdo epilepsii?
- Jak to vypadá, když má někdo epileptický záchvat?
- Co uděláš, když tvůj kamarád dostane záchvat?
- Co si myslíš o dětech, které mají epilepsii?
- Myslíš si, že děti s epilepsií jsou:
- Co musí dělat děti, které mají epilepsii?
- Co si myslíš, že by se změnilo, kdybys dostal(a) epilepsii?

K jednotlivým otázkám byly nabídnuty různé možnosti odpovědí. Jedna z nich byla ta správná.

Osvěta formou lekce dramatické výchovy – popis realizace:

Témata a východiska:

- Ústřední námět - příběh s názvem DOBRODRUŽSTVÍ NA OSTROVĚ:
„Děti stejně staré jako vy vyrážejí na člunu na ostrov uprostřed rybníka. Na ostrově se něco nezvyklého stane....“

- Další tématické motivy ZÁCHRANA, SPOLUPRÁCE, STRACH, ÚNAVA.

Tato východiska umožnila hned od počátku děti aktivně zapojit do činnosti (přípravné, spojovací a uvolňovací aktivity) a v samém závěru pak i hlubší prožitek z „hraní si“ na příběh.

Struktura aktivit lekce:

- rozehřívací a úvodní aktivity: *honička se záchranou, místo po mé levici je volné...* ZÁCHRANA
- herecká hra *na štronzo* (vyjadřování-sdělovaní nálad a emocí) ÚNAVA, STRACH
- dramatická hra *Vor* SPOLUPRÁCE
- *živé obrazy* - vztahy a jejich hierarchie na jednotlivých lodích (vyjadřování a sdělovaní vztahů, stavů a pocitů)

● *krátké etudy* – rozehrávaní toho, co se děje na ostrově (od štronza do štronza), po jejich přehrání vybírá třída společně zajímavé momenty, vytváří se *živé obrazy*, do kterých učitel zadá některému z aktérů, aby předvedl projevy epileptického záchvatu
● hra v roli *horká židle* (nabídka lékař, rodič, poučený kamarád, sourozenec…):

„Máte možnost pozvat si sem někoho, kdo by nám mohl vysvětlit, co se s vaším kamarádem děje." Děti si většinou vybíraly lékaře, neboť přišly na to, že s danými jedinci něco není zdravotně v pořádku.

Využity byly jednoduché metody a techniky, aby jejich vysvětlování nebylo složité a zdlouhavé a snadno je mohli pochopit i žáci ze tříd s menší či žádnou zkušeností s dramatickou výchovou.

Lekce byla zrealizována v rámci výzkumu s pěti třídami (3 x 3. třída, 2 x 5.třída).

Mírně modifikovanou verzi této lekce nabízíme jako výukový program v SVČ Lužánky,Brno. Ze strany škol je o ní velký zájem.

Výsledky výzkumu:

Celkem se výzkumu účastnilo 1 122 dětí ze 3. až 5. tříd základních škol z celé ČR.

Porovnání výsledků dotazníkového šetření z hlediska rozsahu a zapamatování nově získaných vědomostí ukázalo, že nejúčinnější formou osvěty byla projekce animovaného filmu, méně účinnou byla lekce dramatické výchovy. Forma výkladu se nedostala na srovnatelnou úroveň předchozích dvou.

DRAMA EDUCATION IN EDUCATIONAL PROJECT FOCUSED ON EPILEPSY

Abstract: This essay describes research educational project focused on enlightenment concerning epilepsy. 1 222 children from the third, fourth and fifth classes from whole Czech Republic participated in this research. Used methods were drama education, lecture and film. Effectiveness of methods was compared through questionnaire enquiry.

Key words: epilepsy , enlightenment, drama education, lecture, film, questionnaire enquiry